

Prof. Dr. Alexander Bělohlávek

1.)

Katedra práva

Ekonomická fakulta VŠB Technická univerzita v Ostravě

(Sokolská 33, Ostrava)

2.)

externě – Katedra mezinárodního a evropského práva

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Veveří 70, 611 80 Brno

3.)

Katedra mezinárodního práva

Fakulta právnická, Západočeská univerzita Plzeň

4.)

Vedoucí katedry mezinárodního práva, Fakulta práva a veřejné správy WSM

University, Varšava, Polsko

5.)

(doručovací adresa)

Advokátní kancelář Bělohlávek

Jana Zajíce 32

170 00 Praha 7

Posudek oponenta

Pořadové číslo vyhotovení: 01 (z celkového počtu 08)

Jméno a příjmení kandidáta:

**JUDr. Filip Černý (dále též jen „kandidát“, případně
též „doktorand“)**

Vědecko-pedagogické pracoviště:

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Katedra obchodního práva, obor mezinárodní právo

soukromé a právo mezinárodního obchodu

Téma práce:

Dispozice s investičním nárokem

Datum posudku:

04. května 2017

Oponent:

Alexander Bělohlávek

Prof., Prof. zw., Dr. et Mgr. Ing. prof. hon., Dr.h.c.

Celkový počet stran posudku: 27 (dvacet sedm).

(KONEC TITULNÍ STRANY)

I. Zadání posudku

Rozhodnutím děkana Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze ze dne 16. března 2017, které mi bylo doručeno dne 03. dubna 2017, jsem byl v souladu se Studijním řádem (Studijní a zkušební řád Univerzity Karlovy v Praze) jmenován oponentem disertační práce JUDr. Filipa Černého „*Dispozice s investičním nárokem*“. V souladu s citovaným rozhodnutím předkládám tento svůj oponentní posudek:

II. Cíle disertační práce

Předmětná disertační práce (dále jen „*DP*“ či „*práce*“ nebo též „*disertační práce*“), tak jak ji vymezil její autor, si kladla tři cíle definování investičního nároku jako primárního předmětu a objektu našeho zkoumání a to *ve všech jeho modalitách* (tj. hmotně-právně a procesně), podstata předmětu investičního nároku a identifikace jednotlivých podmínek a předpokladů, jakož i modalit nakládání, za jejich splnění či dodržení je volní dispozice v diskutovaných variantách možná. Tento třetí cíl pak byl autorem formulován rovněž jako *analýza a stanovení podmínek, za kterých je možné takovou volní dispozici s investičním nárokem realizovat a zda na základě dílčích závěrů předcházejících kapitol tak vůbec činit lze*.

Pokud se oponent zaměří na samotný obsah těchto cílů, lze dle jeho názorů kandidátovi vytknout určitou nesourodost jejich obsahu. V kapitole I. 3 jsou totiž tyto cíle na dvou místech obsahově rozdílně definovány, rovněž ani resumé tento rozpor nijak neřeší, což je samozřejmě jistým nedostatkem této práce. Oponentovi při čtení této práce pak tyto cíle práce splývaly a ne u všech částí práce bylo možno jasně pochopit, která část patří ke kterému cíli. **K této otázce by se kandidát mohl vyjádřit při ústní obhajobě *DP*.**

Samotné vymezení tématu této práce lze považovat za velmi široké, přitom ale nelze říct, že by autor od tématu nějak odbíhal nebo že by práci, i když to vyzní poněkud paradoxně, koncipoval s ohledem na její cíle nějak široce. Autor totiž dobře vyzdvihuje jen ty nejdůležitější otázky týkající se tohoto tématu a ty pak důkladněji analyzuje. Tato problematika, jak to ostatně uvádí na několika místech i sám autor, je v zahraničí a o to více v České republice zpracovávána jen nepřímo a oponent tedy zpracování takového tématu vítá už právě proto, že primární cíl této práce, totiž *povaha investičního nároku, jako předpoklad pro nalezení odpovědi zda uplatnění takového nároku přísluší investorovi nebo státu*, nebyl dle názoru Oponenta v žádné práci v České republice přímo analyzován, natož nějak popsán. Naopak v tomto ohledu v tuzemské odborné literatuře a tedy i doktríně existuje snad jen několik *zmínek* k této problematice a nejde v žádném případě o odborné pojednání tohoto problému.

Přitom toto téma lze na první pohled považovat za velice zajímavé a současně vysoce aktuální, zejména pro investory, kteří by mohli prostřednictvím této práce získat větší vědomost o systému ochrany investic a možnostech takového investora se svým nárokem nakládat. V současné době totiž existuje velké množství Dohod mezi jednotlivými státy, ale již není zřejmé, komu takové Dohody svědčí, resp. zda investiční nárok z takových Dohod svědčí investorovi, nebo zda spíše svědčí domovskému státu investora. Přitom, tak jak to ostatně uvádí i sám autor, je tato ochrana investic zcela hraniční disciplínou, která prolíná a

vystupuje na styčných rovinách politických a právních, a to jak z hlediska práva vnitrostátního, tak i práva mezinárodního, a to jak v hmotněprávní tak i procesní rovině. Oponent právě s ohledem na tenkou hranici této problematiky považuje za přínosné, že se autor zaměřil na určitý přesně definovaný problém, jímž je určení dispozice investičního nároku, resp. určení toho, kdo s takovým nárokem má disponovat (stát či investor). To je ostatně velmi důležité právě pro samotného investora, jelikož právě on a jen on je poškozeným v hostitelském státě. Domovský stát takového investora pak může být poškozen jen nepřímo, a to právě prostřednictvím takového investora, případně může být dotčen nedodržením mezinárodních Dohod ze strany hostitelského státu, ale hlavní břímě leží samozřejmě na investorovi samotném.

Na první pohled by mohlo být sporné zařazení práce a tématu práce pod obor, v němž je práce předkládána k obhajobě. Na druhou stranu právě k výše zmíněné mezioborovosti, resp. *hraničnímu* postavení dané problematiky, nelze tomuto zařazení nic vytknout.

Oponent rovněž oceňuje, že autor DP nezkoumal danou problematiku jen v uzavřeném okruhu se zaměřením na Dohody samotné, ale šel k prapůvodci ochrany investic, tedy zkoumal problematiku cizinců - státních příslušníků jednoho státu na území státu druhého. Zkoumal tedy diplomatickou ochranu jakožto obyčejového předchůdce systému ochrany investic. Přitom se musel samozřejmě dotknout možné odpovědnosti mezi jednotlivými státy (tedy zohlednit i Vídeňskou úmluvu o mezinárodním smluvním právu). Rovněž se dotkl otázky právní subjektivity v této oblasti.

Oponent rovněž oceňuje, že při vypracování DP se její autor zaměřil na vzorový rozbor jednotlivé Dohody, resp. BIT, a to mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Švýcarskou konfederací o podpoře a vzájemné ochraně investic. Tato dohoda se pak stala ukázkovou dohodou protkanou celou DP a umožnila vysvětlení nejdůležitějších ustanovení v takové dohodě obsažené, tak aby to bylo konzistentní s cílem DP, resp. aby i investor (a nikoli jen on) neznalý právní terminologie mohl na základě takové ukázky pochopit její jednotlivá úskalí a přínosy a porovnat podobná ustanovení obsažená i v jiných Dohodách. V souvislosti s tím je zajímavé posouzení autora problému závaznosti precedentu v investičním rozhodčím řízení. Samotné BIT jsou totiž jako instrumenty mezinárodního práva veřejného formulovány často velice obecně. Výkladová pravidla jsou pak zcela esenciální pro zhodnocení nároku investora. Autor DP se proto správně zaměřuje na posouzení obecné závaznosti rozhodnutí investičních rozhodčích senátů, které tuto problematiku důkladněji posuzují.

Ve výsledku pak lze takovou práci posoudit jako přínosnou. Je zřejmé, že kandidát si uvědomuje a orientuje se v aktuálních problémech tohoto tématu. Přitom rovněž vysvětluje problematiku doposud neřešenou. Na druhou stranu jde ale v podstatě jen o úvahy autora, které jsou sice podpořeny některými rozhodnutími rozhodčích senátů, ale jak to mimo jiné sám autor uvádí, ani to nemusí stačit, vezmeme-li v úvahu, že taková rozhodnutí nemají precedenční charakter. Odmyslíme-li si ale tento faktor, který samozřejmě může být obsažen v každé práci podobného druhu, lze tuto práci považovat za přínosnou právě pro ten okruh osob, pro které je tato práce určena. Tento přístup je dle oponenta správný, když v případě každé odborné práce je nutné zohlednit, jakému okruhu osob je určena, a právě

v případě disertační práce lze vycházet z toho, že nesmí sloužit jen k podání základních informací o tématu.

III. Obsahové hodnocení *DP*

III.1 Obsahové členění

Pomineme-li výše uvedené výhrady, které oponent vznesl ke koncepci *DP*, je nutné konstatovat, že *DP* je na první pohled logicky členěna a kandidát tento obsahový rámec striktně dodržoval. Vedle metodiky práce je přitom nejvýznamnějším elementem pro kvalitní zvládnutí zkoumané problematiky systematika práce a rozdělení dotčených otázek do vnitřně logicky a systematicky provázaných celků. Z bližší analýzy obsahu však vyplývá, že tato fundamentální operace nebyla provedena správně. Cíle, které si autor vytyčil, jsou v takovém členění těžko dohledatelné a bohužel takové členění zapříčiňuje to, že není zcela zřejmé, ve které části lze nalézt naplnění toho kterého cíle.

Jakákoli kritika, kterou oponent vůči obsahu předložené práce vznáší, ovšem není a nesmí být chápána jako kritika konkrétních témat, jimž se kandidát v rámci zadání práce rozhodl věnovat, ale výhradně jako kritika způsobu, kterým kandidát tuto volbu převedl do práce, koncepčně tato témata do *DP* zapracoval a prezentoval, přičemž i tato kritika je činěna výhradně z toho pohledu, zda výsledek splňuje požadavky a kritéria obecně kladená na dizertační práce.

III.2 K některým dílčím otázkám v rámci obsahového hodnocení

Než se oponent vyjádří k jednotlivým obsahovým bodům *DP*, považuje za nezbytné konstatovat a v této souvislosti zdůraznit, že si je vědom toho, že pro výsledek hodnocení v rámci této oponentury musí být a je zásadně irelevantní, zda oponent souhlasí co do věcných závěrů s kandidátem či nikoliv, s výjimkou případného zjištění věcných chyb nebo naopak závěru, že takové chyby v dizertační práci *odhaleny* nebyly. Důležitá je pouze forma prezentace výsledků (závěrů, názorů apod.) kandidáta a způsob, jak k nim kandidát dospěl a jak je v *DP* podává a případně je schopen je obhájit. Z pohledu hodnocení *DP* v rámci této oponentury je tak v zásadě důležité jen to, zda byly v práci zjištěny věcné chyby zásadního rozsahu a současně zda kandidát v práci předvedl svou schopnost jasně prezentovat své závěry a tyto argumentačně podložit. Stejně tak se oponent v rámci tohoto posudku snaží rozlišovat mezi faktickými chybami a problémy stylistického (formulačního) rázu, kdy věcně správná tvrzení mohou v důsledku nevhodně zvolené formulace vyvolat chybnou představu.

III.2.1 K cílům této dizertační práce

Na straně 10 DP si kandidát vytyčil tři. První z nich je definování investičního nároku jako primárního předmětu a objektu zkoumání ze strany kandidáta ve všech jeho modalitách. Druhým pak je zkoumání předmětu investičního nároku. Dle názoru kandidáta je pak třeba v této souvislosti *[p]odrobně zkoumat a analyzovat podstatu investičního nároku [...]a nalézt odpověď na otázku, zda investiční nárok [...]může existovat bez dalšího v dispozici investora, anebo zda je inherentně spjat a svědčí spíše domovskému státu investora [...]nakolik je nárok investora nezávislý do nároku jeho domovského státu, když oba tyto nároky vyplývají z jednoho jednání hostitelského státu a zda je investor bez dalšího oprávněn s nárokem nakládat bez souhlasu jeho domovského státu.* Při pozitivní odpovědi u druhého cíle pak zde bude zkoumán třetí cíl, a to identifikace jednotlivých podmínek a předpokladů, jakož i modalit nakládání, za jejich splnění či dodržení je volní dispozice v diskutovaných variantách možná.

Vytyčení těchto cílů by samo o sobě nezpůsoboval. Kandidát ale následně vnáší do obsahu takových cílů určité nejasnosti. Na straně 12 DP konstatuje, že *[p]rimárním cílem práce a její první nosnou částí je analýza povahy investičního nároku, jako předpokladu pro nalezení odpovědi na otázku, zda tento přísluší investorovi jakožto subjektu soukromého práva či spíše přináleží státu, jako suverén, který je smluvní stranou Dohod.* Oponent se zde pozastavuje nad touto formulací:*[...]primárního cíle práce a její první nosnou částí.* Z výše uvedeného totiž vyplývá, že primárním předmětem a objektem zkoumání (tedy cílem) je definování investičního nároku. Přitom toto definování investičního nároku je rovněž první nosnou částí, kdy zde popisovaná otázka investičního nároku a její dispozice v rukou státu nebo investora je až druhým cílem této práce. Přitom na této straně 12 DP kandidát přímo neuvádí druhý cíl a část práce, ani toto nijak nezvýrazňuje, i když ze samotné formulace lze pochopit, že je pod tím zamýšleno toto:*[j]akmile bude zodpovězena otázka povahy nároku, autor se blíže zaměří na analýzu možnosti dispozice s nárokem samotným [...] zaměří se práce na možnosti dispozice s nárokem a to jak s ohledem na dispozici dovolenou, tedy subrogaci, jak vyplývá ze struktur samotných Dohod, tak na dispozici výslovně neupravené.* Tato formulace pak neodpovídá tomu, co je uvedeno ve druhém z vaše uvedených cílů a odpovídá tedy spíše cíli třetímu. Konečně třetím cílem je *analýza a stanovení podmínek, za kterých je možné takovou volní dispozici s investiční m nárokem realizovat a zda na základě dílčích závěrů předcházejících kapitol tak vůbec činit lze,* což by rovněž odpovídalo výše uvedenému třetímu bodu.

Výše uvedenou nejasnost pak neřeší úplně ani samotné resumé na straně 231 DP, které sice potvrzuje, že prvním cílem je *definování investičního nároku*, druhý cíl (i když není přímo takto kandidátem zmíněn) představuje *zkoumání podstaty investičního nároku*, pod čímž si nelze představit ani druhý cíl uvedený na str. 10 ani druhý cíl uvedený na str. 12. Nadto je zde zapotřebí zmínit onen třetí cíl, dle kterého je *analyzovaná podstata investičního nároku a jeho oddělitelnost z diagonálního rámce vztahů mezi smluvními státy BIT a investorem s cílem zodpovědět otázku, zda investiční nárok vyčleněním z diagonální matice může existovat v dispozici investora, anebo zda je inherentně spjat a svědčí spíše domovskému státu investora.* Tento třetí cíl tedy odpovídá druhému cíli stanovenému na str. 10, přičemž na str. 12 je takovýto cíl stanoven jako první. **K rozjasnění této nesrovnalosti by se mohl kandidát vyjádřit při ústní obhajobě DP.**

III.2.2 Vymezení zkoumané problematiky

Kandidát v úvodu poukazuje na to, že systém ochrany investic s příchodem 21. století zažívá turbulentní období. Přitom na str. 1 této DP rovněž konstatuje, že tento systém je mnohými považován za silně pro-investorský bez toho, aby řekl přímo kým. Vhodné by bylo specifikovat, kdo to tvrdí, případně odkázat na zdroje. Kandidát by tudíž měl, pokud něco tvrdí (zejména v případech, kdy se na *nějaké osoby* odkazuje), toto rovněž i doložit.

III.2.3 O podpoře a vzájemné ochraně

Kandidát ve své práci na str. 23 poukazuje, že *[J]e však třeba si položit otázku, zda je třeba vůbec k „předefinování“ v uvedeném rozsahu přistupovat – z čistě gramatického hlediska je totiž zcela zřejmé, že účelem Dohod je podpora a ochrana investic, jdoucí v ruku v ruce; přitom rozsah podpory je povětšinou definován v preambuli příslušné BIT, kdy z účelu takto definované „podpory“ je zřejmé, že takováto podpora investic má sloužit toliko k blahu národa hostitelského státu – z tohoto hlediska je tak fakticky podpora protipólem ochrany, kdy účelem podpory investic je snaha o přisun technologií a pokroku do rozvíjejícího se státu v zájmu jeho obyvatelstva, která je však na druhou stranu vyvážena ochranou těchto vstupujících investic tehdy, pokud právní řád hostitelského státu nedokáže efektivně chránit investora a jeho investici alespoň v míře odpovídající standardům domovského státu investora. Je třeba si položit otázku, zda stávající systém podpory a ochrany investic tyto etalony skutečně naplňuje.*

Oponent na tomto místě nejprve poukazuje na to, že formulace této části, je poněkud složitá z hlediska vyjadřování samotného kandidáta, pro čtenáře je tak tento text těžko pochopitelný i po opakovaném přečtení. Kromě toho výše uvedená podtržením vyznačená otázka není autorem (kandidátem) nikde v textu dále rozvedena. Kandidát se tudíž ani nepokouší na tuto otázku nějakým způsobem odpovědět. **Oponent tedy považuje za vhodné, aby kandidát pokud možno na tuto jím samým položenou otázku odpověděl, a tedy poukázal na to, jaký je jeho vlastní názor na tuto problematiku.**

III.2.4 Formování zvyku a obyčejů uvnitř širší rozhodcovské komunity

Na str. 25 se kandidát vyjadřuje k možné kontrole systému investičních řízení s odkazem na analytickou studii rozhodců WTO a ICSID. Dle této studie by pak *[m]ěla být z hlediska formování systému zaměřena analytická pozornost nikoliv jen na jednotlivce z řád rozhodců, ale především na proliferační skupiny často jmenovaných rozhodců, kteří mohou formovat zvyky a obyčeje uvnitř širší rozhodcovské komunity. [...] Závěry uvedené studie naznačují, že právě pozadí a právní prostředí těchto osob může být významným faktorem pro tvarování systému směrem k jeho de-internacionalizaci v důsledku čehož je ohrožena legitimita i dovnitř systému. [...]* Na toto kandidát reagoval tak, že situace není bezvýchodná. Dle jeho názorů si totiž alespoň na úrovni ICSID (některé) rozhodčí senáty uvědomují podstatu problému, ale přitom tak činí dle jeho názoru v rozporu s výkladovými pravidly pro výklad Dohod.

Oponent se ale již v *DP* nedopátral odpovědi na to, proč má kandidát právě takový výše uvedený názor, tedy proč rozhodčí senáty postupují v rozporu s pravidly pro výklad Dohod. **Oponent tedy považuje za vhodné, aby se kandidát k tomuto vyjádřil a objasnil proč tomu dle jeho názoru tak skutečně je.** Kromě toho k tomu Oponent poznamenává, že na tomto místě by bylo rozhodně lepší uvést nějaký příklad takového chybného postupu v rozporu s výkladovými pravidly. Ostatně pokud kandidát zmiňuje *některé* rozhodčí senátyměl by být schopen takový příklad najít.

III.2.5 Formování zvyku a obyčejů uvnitř širší rozhodcovské komunity

Oponent poukazuje na poněkud nešťastný přístup kandidáta k části týkající se pojetí investice v režimu ICSID, když k tomuto se vyjádřil jen v omezeném rozsahu. Přitom je rovněž zapotřebí poukázat při srovnání str. 19 a str. 34 na to, že kandidát hovoří o tzv. *dvojitém testu*. Na straně 19 se přitom zmiňuje o tzv. „*double-keyhole*“ či „*double-barrel test*“, na str. 34 pak uvádí jen *double keyhole* či *test*. To, že autor nepoužívá shodnou terminologii, sice na jednu stranu nemusí znamenat, že je autor tohoto tématu neznalý, na druhou stranu, ale ukazuje na to, že autor se tomuto tématu nemusel věnovat dostatečně, o čem svědčí i samotná slova autora na str. 35, *[ú]čelem této části práce rozhodně není detailně analyzovat tento dle osobního názoru autora poněkud nešťastný přístup k subjektivně zaujatému výkladu mezinárodního práva veřejného*. Ostatně takové konstatování samo o sobě není omluvou, zejména v případech, kdy se autor o této otázce zmiňuje na několika místech a tato otázka má pro práci určitý význam, pak nestačí toto pojednat takto stručně. Ostatně lze srovnat též s následujícím: Christoph Schreuer, autor zásadního komentáře k Washingtonské úmluvě, ve druhém vydání tohoto díla věnuje jen čl. 25 ICSID celých 263 stran! Přitom záběr Schreuerovy práce je věcně paradoxně užší, než tematický rozsah *DP*. Oponent sice chápe, že tato část práce může sama o sobě posloužit ke zpracování velmi rozsáhlé monografie, to ale nic nemění na tom, že rozsah tohoto tématu si kandidát vybral sám a měl by se tedy dle názoru Oponenta s tímto též adekvátně vypořádat.

III.2.6 Autorův postoj

Oponent se musí rovněž vyjádřit k tomu, co kandidát uvedl na str. 40 *DP*, kde uvedl, že *[b]ez ohledu na doktrinální tendence čtenáře této práce je třeba při studiu tohoto materiálu vzít v potaz autorovo negativní stanovisko vůči výše popsaným tendencím vývoje doktríny výkladu mezinárodních smluvních instrumentů v režimu ochrany investic, neboť tento postoj značně ovlivňuje názorovou a argumentační linii, která je podstatná pro tuto práci a její závěry se opírají právě o názorová východiska autora, který se snaží být vůči posunu paradigmát interní*. Podle autora by taková konstatování patřila spíše do úvodu *DP*, než do závěru jednotlivých kapitol, a to nejen z důvodu přehlednosti, ale i z důvodu pochopení autorova pohledu na určité věci. To musí být čtenáři známé již na začátku, tak aby jeho následné úsudky byly pro čtenáře pochopitelné a autor (kandidát) se k nim právě takovým způsobem nemusel vyjadřovat. To, co je uvedeno výše, pak lze vztáhnout i na rezervaci uvedenou na str. 44 této *DP*. I zde se totiž autor podle názoru Oponenta zbytečně opakuje. Dle názoru Oponenta postačí pouhé konstatování v úvodu, přičemž na tomto místě se pak kandidát měl věnovat čistě jen tématu samotnému.

III.2.7 Zahájení investičního rozhodčího řízení (procesní hledisko)

Autor (kandidát) na str. 78 své práce zmiňuje možnosti investora vydat se buď cestou uplatnění práva v režimu národního justičního systému hostitelského státu, tedy využije procesní prostředky tohoto státu, nebo se uchýlit k investičnímu rozhodčímu řízení cestou mezinárodní. Totéž ale opakuje o dvě stránky dále na str. 80. Přitom Oponentovi není zřejmé, proč se kandidát opakuje v jedné části kapitoly několikrát po sobě. Tímto postupem totiž jen práci zbytečně znehodnocuje. Shodné nebo podobné opakování totiž naznačuje, že si kandidát práci po sobě možná nepřčetl, nebo postupoval poněkud *zbrkle*.

Tuto část DP její autor rovněž doplnil o poznámku, že výběr jedné z výše uvedených variant je pak následně již neměnný, a rozhodnutí vydat tím či oním směrem následně vylučuje možnost zvolit cestu druhou. Kandidát se ale již nevyjádřil k tomu, která z výše uvedených cest je podle něj správná. Vezmeme-li přitom přitom v úvahu, že si kandidát sám nastraně 7 stanovil, že jeho cílem je posoudit, jak má (může) investor nakládat se svým nárokem, je pochopitelné, že pro naplnění tohoto cíle by měl odpovědět i na výše uvedenou otázku. Tento názor rovněž potvrzuje to, co autor uvádí na str. 3 své DP, totiž že jeho cílem je rovněž nabídnout investorům návod, podle kterého by mohli zhodnotit své šance na úspěch v tom kterém sporu, tak aby ta která cesta byla pro jejich postup co nejméně *bolestivá*. **Oponent tedy považuje za vhodné, aby se kandidát vyjádřil k tomu, která z výše uvedených cest je podle něj vhodnější? Případně, pokud by nebyla možná jasná odpověď, aby alespoň nastínil kritéria, dle kterých by bylo možné se na základě skutkových okolností toho kterého případu rozhodnout pro tu či onu cestu.** Ostatně bylo by vhodné, pokud by kandidát mohl alespoň při ústní obhajobě uvést některé jemu známé případy uplatnění nároků cestou národních procesních mechanismů a uvést jejich specifika. Těchto případů je totiž naprosté minimum.

III.2.8 Jednotný standard textu

Oponent považuje za důležité rovněž upozornit na to, že *disertační práce* již sama představuje vyšší úroveň kvalifikační práce, kde i autor by již měl být znalý základních požadavků na psaná odborných prací. I přesto se ale autor dopouští přímo triviální chyby v tom, že nedodržuje jednotnou formu textu. Místy se objevuje *ich*-forma jako např. na str. 139 *[d]le mého názoru představují velmi silný argument [...]*, str. 203 *[j]iž v úvodu kapitoly 4, na niž tato kapitola v pomyslném závěru přímo navazuje, jsem načrtnul vysoce teoretický a abstraktní mode [...]*. Na druhé straně, dokonce na stejné straně, kde použil *ich*-formu, tedy na str. 139, používá formu neosobního vyjádření (cit): *[v] této kapitole jsme si formou krátkého exkurzu vymezili základní rozsah [...]* *současně jsme stanovili význam rozhodčí doložky*. Na některých místech používá dokonce *er*-formu, např. na str. 70 *[a]utor této práce vnímá nárok jako právo v jeho procesní podmíněnosti [...]*. Takové snad až *začátečnické* chyby pak rozhodně neprospívají práci jako takové a dle názoru Oponenta by se v takových typech kvalifikačních prací vyskytovat neměly.

III.2.10 Archer Daniels Midland Company and Tate & Lyle Ingredients Americans, Inc. v The United Mexican States

Oponent musí zmínit i judikát ve věci citované v nadpisu, který autor (kandidát) zmínil na str. 172 v rámci pokusu o odpověď na otázku, zda lze v investičním rozhodčím řízení uplatnit námitku zániku odpovědnosti za mezinárodně protiprávní jednání v případech, kdy v důsledku takových opatření bude poškozen investor, i když adresátem protiopatření je jeho domovský stát investora a kdy se rozhodčí senáty soustředily na analýzu povahy práv investora - *originálních* v. *odvozených*, jako východisko pro rozhodnutí ve věci. **Kandidát by se tedy mohl v této souvislosti při ústní obhajobě vyjádřit k tomu, která práva investora pak byla těmito rozhodčími senáty považována za *originální* a která za *odvozená*.**

III.2.11 Aplikace obyčejových norem skrze čl. 17 ILC DDP

Oponenta by rovněž zajímal názor kandidáta na jim položenou teoretickou otázku na rozhraní str. 190-191. Jedná se o otázku, *[z]da by se dané doplňkové pravidlo pokračující nacionality aplikovalo tehdy, pokud by prostřednictvím hmotněprávních standardů ochrany byl zakotven jen minimální standard ochrany na úrovni obyčejového práva pro ochranu cizinců, protože v takovém případě skrze tento hmotný standard dochází k výslovnému propojení BIT s prameny obyčejového práva, které jsou sdíleny společně s ochranou diplomatickou, byť rámec diplomatické ochrany má toliko procesní fáze.*

Oponent by totiž očekával, že se kandidát k tomu vyjádří, pokud již takovou otázku nastínil. Oponent však takovou odpověď, resp. *názor* kandidáta v DP nenalezl. Rovněž toto se předkládá k vyjádření v rámci ústní obhajoby.

III.2.12 Subrogace jako součást dohod o podpoře a vzájemné ochraně investic

Autor ve své práci na str. 191-192 nastínil, že subrogace není odbornou literaturou příliš zmapovaná. Je sice pravdou, že v českém prostředí jdou o materii zmapovanou minimálně. V zahraničí tomu ale takto není, a to právě z toho důvodu, jaké postavení dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic v mezinárodním právu sehrávají. Z práce autora je zřejmé, že většinou čerpal ze zahraniční literatury, což nelze jinak, než velmi *kvitovat*. Muselo mu tedy být zřejmé, jak se k tomuto právě zahraniční literatura staví a nemůže a neměl by proto toto téma snad až *odbyvat* pouhým konstatováním, že tento institut není literaturou zmapován. **Kromě toho, položil-li otázku [v] jakém režimu se pak investice bude pohybovat, tj. zda stát, tím, že vstoupí do investice, bude považován (fikcí) za investora a spory z investic bude řešit skrze ofertu adresovanou investorovi nebo právě skrze diplomatickou ochranu, pak by se na ní měl kandidát pokusit i odpovědět, tedy vyjádřit svůj názor.**

III.2.13 Analýza existující judikatury k problematice dispozice s investičním nárokem

Oponent rovněž upozorňuje, že kandidát na str. 208 uvedl, že si troufá *[p]oukázat právě na klíčové aspekty procesního charakteru a jejich jednotlivých rozdílů a jejich důležitosti právě z důvodů demonstrace vnímání jednotlivých otázek dle různých aplikovatelných procesních pravidel. V návaznosti na tento praktický exkurz se následně vydáme již vstříc analýze existující judikatury k problematice dispozice s investičním nárokem.* Přitom právě k takové

analýze existující judikatury se autor *DP* nikdy nevyjádřil. Kandidát se přitom spokojuje pouhým konstatováním na str. 228, totiž že tato část pozbývá významu, neboť daná myšlenka je prozatím praxi neotřelá. Současně konstatoval, že pokud zde (prozatím teoreticky) nejsou limity co do dispozice s nárokem, není zřejmě třeba zkoumat ani problematiku financování sporu třetí stranou. Toto odůvodnění dle názoru Oponenta nedává moc smysl, jelikož kdyby tato myšlenka autora byla praxi *neotřelá*, nebylo by potřebné, aby se kandidát o ní původně vůbec zmiňoval. Na oponenta to tedy spíše dělá dojem, že se kandidát už k této části z časových důvodů nedostal, v lepším případě jen špatně vyhodnotil prostor poskytovaný dizertační prací pro zpracování určitého tématu.

III.3. Dále si oponent dovolí učinit již jen několik stručných poznámek k obsahu:

- **Strana 6 / poznámka pod čarou 6.** Kandidát zde cituje rozhodnutí ICSID Case No. ARB (AF)/98/3, který vztahuje k nálezu ze dne 25. června 2003. Daný nález je však až ze dne následujícího, tedy 26. června 2003.
- **Strana 17 / poznámka pod čarou 24.** Kandidát zde odkazuje na Energy Charter Treaty, bohužel odkaz není platný. Oponent tento dokument našel jen pod odkazem http://www.energycharter.org/fileadmin/DocumentsMedia/Legal/1994_ECT.pdf.
- **Strana 20 / poznámka pod čarou 28.** Kandidát odkazuje na rozhodnutí ICSID Case No. ARB/00/4 (rozhodnutí o příslušnosti) ze dne 31. července 2001. Přitom samotné rozhodnutí o příslušnosti je z 23. července 2001.
- **Str. 91 / poznámka pod čarou 128 ve spojení se stranou 166 / poznámka pod čarou 264 a stranou 240.** Kandidát na těchto místech uvádí dohodu mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Švýcarskou konfederací o podpoře a vzájemné ochraně investic a Protokol podepsaný v Bernu ze dne 05. 10. 1990. Dle názoru Oponenta by ale byl vhodný též odkaz na publikaci ve *Sbírce*, totiž na č. 459/1991 Sb.
- **Str. 103 / poznámka pod čarou 156 ve spojení se stranou 265.** Kandidát na tomto místě uvádí, že rozhodnutí *Saluka Investments BV (The Netherlands) v. Czech Republic (UNCITRAL, 2006)*, *Interim Award* je ze dne 17. dubna 2006. Přitom anglická i česká verze tohoto rozhodnutí uvádí datum 17. března 2006.

Přitom k samotnému odkazu by Oponent rovněž poznamenal, že kandidát odkazující na toto rozhodnutí zřejmě zamýšlel odkázat na rozhodnutí, které by pojednávalo o závazku nejednat vůči investorovi a jeho investici diskriminačně. Přitom tento pojem znamená ve zkratce rozdílný přístup k jedné skupině než jiné nebo k celku. Tedy na daném místě rozdílný přístup investorovi a jeho investici ze strany hostitelského státu vyplývající ze standardu FET. Z části rozhodnutím na která kandidát odkazuje (odst. 408 a násl.), ale vyplývá posouzení nestrannosti. Nestrannost pak může být s diskriminací pojmově spjatá, ale rozhodně tyto pojmy nelze zaměňovat. Pojem nestrannost totiž vyjadřuje spíše objektivní a nezaujatý postoj určité osoby k určité věci. Přitom osoba, která je nezaujatá, se může rovněž na základě vlastního

přesvědčení chovat diskriminačně. O tom ale lze polemizovat a hranice je v tomto případě tenká. Zaměňovat oba pojmy by ale kandidát neměl.

- **Str. 198 / poznámka pod čarou 305.** Kandidát zde dle názoru Oponenta chybně interpretuje to, co je uvedeno v samotné analýze bilaterálních nástrojů ochrany investic v rámci OECD. Kandidát uvádí, že 108 dohod z uvedeného vzorku neumožňuje řešení sporů z investic cestou rozhodčího řízení a že v této souvislosti bylo zdůrazněno, že některé státy (Austrálie) ve svých aktuálních vzorových dohodách o podpoře a vzájemné ochraně investic výslovně mechanismus řešení sporů cestou rozhodčího řízení opouštějí. Dle názoru Oponenta je však tuto část analýzy zapotřebí překládat spíše doslovně. Analýza totiž stanovuje, že jenom 108 dohod, což je 7% vzorků, neumožňuje řešení sporů z investic prostřednictvím rozhodčího řízení. Přitom jen pár aktuálních smluv, jakým je i dohoda mezi Austrálií a USA, neumožňuje řešení sporů pomocí tohoto mechanismu.

Ve všech uvedených případech se ale jedná pouze o drobné, víceméně formální nedostatky, které nikterak nesnižují odbornou hodnotu předložené práce a již v žádném případě neodůvodňují závěr v tom smyslu, že by *DP* nutně byla nevyhovující.

IV. Formální zpracování *DP*

IV.1 Způsob zpracování a přehlednost

Dizertační práce je přehledně členěna ve smyslu dodržení struktury, kterou si kandidát vytknul, i když dle názoru Oponenta toto členění ne moc dobře odpovídá cílům práce definovaným kandidátem. Přitom ale tato *DP* formálně vyhovuje obecným požadavkům kladeným na dizertační práci.

Pokud by měl oponent vyslovit připomínky ke struktuře práce, musí opakovaně upozornit, že dle jeho názoru cíle, které si kandidát stanovil, jsou v takovém členění těžko dohledatelné a bohužel takové členění zapříčiňuje, že není zcela zřejmé, ve které části lze nalézt jejich možné naplnění. Oponent se rovněž již výše vyjádřil k tomu, že není ani zřejmé přímo které cíle si kandidát stanovil, jelikož na různých částech práce jsou určitým způsobem definovány odlišné cíle, nebo alespoň Oponentovi to jasné nebylo. Přitom cíle dizertační práce mají být definovány naprosto jednoznačně, tak aby nevzbuzovaly jakékoliv pochybnosti. Je jasné, že takové samotné dobře naformulované cíle zapříčiní to, že práce bude podstatně přehlednější. Čtenář totiž bude moci postupně hodnotit, které cíle práce byly naplněny a ve výsledku tedy může dojít k tomu, proč práci začal studovat. Takové cíle totiž ukazují, o čem taková práce bude. Pokud tedy o nich zůstanou pochyby, , mohou existovat pochyby i o práci jako celku.

Oponent musí též vytknout mnohdy nesmírně komplikované formulace. Některé věty, tak jak bude uvedeno níže u výčtu formulačních nedostatků, byly až nedůsledně *roztaženy* na celé odstavce. To samo o sobě způsobuje to, že Oponent si některé pasáže musel číst několikrát a budí to i dojem, že si je po sobě ne příliš důsledně přečetl sám kandidát. Ve spojení s mnohými odkazy na konkrétní prameny (mezinárodní smlouvy) to mnohdy

způsobuje naprostou ztrátu orientace v textu. K něčemu takovému by zřejmě nedošlo, pokud by kandidát pro zpracování *DP* důsledně využil celé doby svého vědeckého studia, poměrně dlouhé doby, totiž kdy by na samotném textu *DP* pracoval průběžně a průběžně formulování svých závěrů hodnotil, doplňoval a upravoval.

Navíc jak bude níže v tomto posudku demonstrováno na některých případech, kandidát se v práci nevyhnul některým formulačním *nepřesnostem*, či možná by byl vhodnější termín *neobratnostem*, které práci jako takovou jednak poněkud devalvují, a navíc lze bohužel v důsledku takovýchto stylistických lapsů chápat text způsobem, který kandidát s největší pravděpodobností neměl na mysli.

IV.2 Dílčí formální nedostatky

Jak bylo uvedeno výše, nelze v práci i přes její jinak slušnou úroveň, kterou oponent v zásadě nezpochybňuje, nevidět některé formální a formulační nedostatky. Jen jako příklad lze uvést toto:

- Přestože práce je svým rozsahem zcela vyhovující, nemůže oponent než poukázat na pro tento druh práce jednoznačně nadměrný rozsah přímých citací, které ve svém důsledku značně omezuje prostor věnovaný vlastním myšlenkám kandidáta. V mnoha případech se přitom nejedná o odkazy formou poznámek pod čarou, které by sice daný problém neřešily, ale přeci jen by znamenaly nižší nároky, pokud jde o rozsah a zbyl by větší prostor pro samotné vědecké závěry.

- Stejně tak další připomínka oponenta má spíše obecný charakter. Je jí na některých místech nedostatečná exaktnost vyjádření a jazyková stránka v návaznosti na koncepční a obsahovou stránku *DP*. S ohledem na rozsah předmětu práce se kandidát na některých místech dopouští formulačních zkratk, které jsou ovšem na úkor srozumitelnosti. Oponent na tomto místě považuje za nutné podotknout, že tyto formulační nepřesnosti nepřipisuje ani tak nedostatečné jazykové vybavenosti kandidáta, když z jiných částí práce je zřejmé, že stylistická práce s českým jazykem není kandidátu cizí, ale spíše nedostatečné pozornosti, kterou kandidát revizím a formálním úpravám práce věnoval. Jako příklady lze uvést následující:

- **Strana xiii v souvislosti se stranou 4 a stranou 134 / poznámka pod čarou 222.** Dizertační práce představuje zakončení kvalifikační přípravy kandidáta a v důsledku toho považuje Oponent za poněkud nevhodné používat v takové práci hovorové výrazy, jakým je bezesporu výraz *čili nic*, použitý na výše uvedených stranách této práce.

- **Strana str. 6 / poznámka pod čarou 6.** Pokud kandidát používá ve větě množné číslo s odkazem na rozhodnutí investičních rozhodčích senátů, pak Oponent očekává, že kandidát uvede odkazy na více rozhodnutí. Někde tomu ale tak není. Viz výše uvedená strana jen jako příklad. Autor by se tedy měl vyvarovat používání množného čísla v těch případech, kdy se

o množné číslo nejedná, nebo kdy není schopen, či z jakýchkoli důvodů připraven v plurálu citovat.

- **Strana 6 v souvislosti se stranou 2 a 5.** Pokud chce kandidát definovat určitou zkratku, jako např. *Dohoda*, měl by tak činit již v prvním případě, kdy se taková zkratka v jeho textu objeví. V tomto konkrétním případě kandidát definoval zkratku *Dohoda* na str. 6 své práce, přitom ale tyto *Dohody* zmiňuje již dříve na str. 2 a 5, což by se nemělo stávat.

- **Strana 11.** Používání anglických názvů, pojmů a výrazů je samozřejmě v práci v určité míře dovoleno, kandidát by se ale měl vyvarovat použití kvazi výrazů, které jsou složeny napůl z anglických výrazů a napůl z výrazů českých, tak jak to kandidát učinil na str. 11 u výrazu *(non)subjekty*. v tomto případě buď měl použít výraz jiný, přeformulovat větu tak, aby z ní tento výraz nepřímou vyplýval, nebo použít jeho originální název (v případech, kdyby neexistoval český ekvivalent).

- **Strana 18.** Některé výrazy, které kandidát použil, pak nedávají z formulačního hlediska v tom konkrétním případě moc smysl, tak jak tomu je na str. 18 této práce při použití, v závorkách, výrazu *rozuměj státy*. Na tomto konkrétním místě, by bylo vhodnější použití výrazu, *máme na mysli* nebo něco obdobného.

- **Strana 26.** Jak bylo uvedeno již výše ke str. 11, nelze přebírat výrazy cizího původu a směšovat je s výrazy českými, tak jak to učinil kandidát u výrazu *de-internacionalizace*. Takový postup totiž způsobuje nepochopení pojmu samotného. Kandidát by se tudíž, jak bylo uvedeno výše, měl pokusit najít český ekvivalent, případně se pokusit takový pojem nějak nepřímou vysvětlit nebo použít jenom pojem anglický.

- **Strana 37.** Část kandidátem použité věty nedává smysl, případně tam něco chybí. Je tedy potřeba takovou větu lépe formulovat. Jde o následující část věty *[...]nedávají komukoliv dalšímu pravomoc v rámci daného systému dotvářet další pravidla či konsensus (čti smluvní pravidla) vytvořený suverénními entitami dále rozvíjet či dotvářet, nemohou mít účinek [...]*.

- **Strana 38.** Na následující větě je patrné to, co bylo uvedeno výše s ohledem na přehlednost práce, jakož i to, že v některých případech jsou takové věty nesmyslně dlouhé, kdy pak patrně i autor (kandidát) samotný zapomíná na potřebné členění věty. Na tomto místě oponent cituje:

I přesto však rozhodci s odkazem na skutečnost [,] že právě proto, že daná BIT odkazuje co do způsobu řešení sporů na Centrum ICSID, tak dle jejich názoru je právě z tohoto důvodu dán předpoklad pro aplikaci testu Sollini [,] který je ovšem vlastní aplikačnímu výkladu Washingtonské úmluvy a jejím specifikům a tedy v rámci ad hoc řízení dle pravidel UNCITRAL nemá jistě místo, senát zcela překvapivě dospěl k závěru, že

aplikace tohoto testu je nezbytná právě pro zjištění, zda jsou splněny kvalifikační předpoklady založení pravomoci tohoto rozhodčího senátu pro řešení sporu z investic.

- **Strana 40.** Na tomto místě autor očividně neúmyslně udělal chybu, když ve větě ponechal slovo *čtenáře*, které do této věty očividně nepatří. Jde o následující větu: *[b]ez ohledu na doktrinální tendence čtenáře této práce je třeba při studiu tohoto materiálu vzít v potaz autorovo negativní stanovisko [...]*

- **Strana 42.** Pojem *nedenacionalizovaného není* Oponentovi znám. Výraz *denacionalizace* je běžně používán. Výraz *nedenacionalizace* je však nesrozumitelný.

- **Strana 45.** Formulace věty *[p]řičemž si nedovolím nepoukázat na některé negativní vlivy doprovázející fenomén (ne)existence prevenčních rozhodnutí v investičním rozhodčím řízení* je dle názoru Oponenta zbytečně uváděna v záporném tvaru a může tudíž způsobovat její nepochopení. Na tomto místě by tedy stačilo větu k jejímu lepšímu pochopení pozměnit do následujícího tvaru *[p]řičemž si dovolím poukázat na některé negativní vlivy doprovázející fenomén.*

- **Strana 64.** Na tomto místě kandidát očividně chybil ve formulaci *[k]dyž vystoupil z interpretovatelného (protože vágního) znění samotné BIT*, když v ní použil výraz *protože*, který na daném místě nedává smysl.

- **Strana 97 / poznámka pod čarou 142 a 143; strana 103 / poznámka pod čarou 154 a 155; Strana 104 / poznámka pod čarou 160 a 161.** Ve všech těchto příkladech uváděl kandidát dvě citace graficky jdoucí za sebou a odkazující tudíž na jednu a tutéž větu. Přitom dle názoru Oponenta by v takovém případě prospělo přehlednosti dané práce, kdyby kandidát uváděl při odkazu na více autorit (s ohledem na jeden odstavec) jejich začlenění do jedné citace oddělené středníkem. To by bylo rozhodně lepší, než takové citace rozdělit na dvě a přitom odkazovat na jeden a tentýž odstavec ve dvou po době jdoucích citacích.

- **Strana 121.** V části věty *[p]roto rozhodčí senáty při posuzování regulativních opatření [zohledňují] taktéž další aspekty investice z hospodářského hlediska* dle názoru Oponenta chybí právě výše uvedená zvýrazněná část (*zohledňují*), tak aby tato věta dávala smysl.

- **Strana 123 / poznámka pod čarou 200.** Kandidát na tomto místě ve své poznámce pod čarou odkázal *[v]edle již výše uvedeného pak viz např. Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. IV. ÚS 525/02 ze dne 11.11.2003.* Dle názoru Oponenta je sice takový odkaz na *vedle již výše uvedeného* možný, přehlednosti práce ale neprospívá. Kandidát tedy měl takovým odkazům předejít tím, že by zopakoval nález, který již citoval nebo alespoň odkázal na stranu případně poznámku od čarou, kde je tento nález uvedený.

• **Strana 133.** Následující věta, *[p]odstata věci spočívající v tom, že od okamžiku jednostranného udělení souhlasu v rozhodčím řízení (byť formou synallagmatického závazku vůči druhé smluvní straně, tudíž nikoliv faktickému adresátovi) v rozsahu otázek takto vymezených, za podmínek zde uvedených, před rozhodčí institucí či dle rozhodčích pravidel vymíňených, není dle Oponenta formulována správně. Něco v ni chybí. Ve aktuálním znění totiž Oponentovi nedává moc smysl.*

• **Strana 164.** Na tomto místě kandidát ve větě rozvinul nějakou myšlenku, ale nedokončil ji, *[J]sem spíše nakloněn závěru, že se jedná o druhou variantu, neboť při bližším prozkoumání práv adresovaných přímo investorovi se jedná o práva resp. závazky, které, byť souvisejí s investicí, (i když nepřímo, kde u volných převodů je adresátem přímo investor, i přes to, že se jedná o převody v souvislosti s investicí). Jde tudíž o neukončenou větu.*

• **Strana 180.** Zkratka *ILC DDP* není uvedena v seznamu zkratk.

• **Strana 189.** Na tomto místě si autor dovoluje upozornit na větu, která v sobě obsahuje několik chyb. *[Z]de si dovolím učinit závěr, že pokud požadavek [n]a vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků je právem hostitelského státu, které[ý] naopak vytváří povinnost vůči investorovi této povinnosti dostát, k tomu aby si byl takové povinnosti vědom, měla by být zakotvena v předmětné BIT, ev. S[s]ouhlasu s rozhodčím řízením dle Úmluvy ICSID [a] nebo vnitrostátní úpravě, které se investor umístěním investice v hostitelském státu podřizuje.*

• **Strana 206.** Kandidát na tomto místě vytvořil následující větu (pozn. Oponent vypustil části v závorkách). *[Č]eské právo tento procesní institut výslovně nezná, ovšem lze se v praxi setkat s případy, které ~~není~~ [nejsou] výslovně podřízen[ý] z.č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v aktuálním znění, jež tento postup neumožňuje a proto se řada rozhodců, jež v ČR postupuj[í] v souladu se zákonem č. 216/1994 Sb. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, který připouští analogickou a proto podpůrnou aplikaci, uchyluje ve složitých právech k postupu analogickému k „bifurkaci“ v rámci kterého je tak napřed rozhodnuto mezitímním návrhem nejprve o základu nároku a následně o výši plnění. Tato věta pak Oponentovi až do chvíle, kdy udělal výše uvedené úpravy, nedává smysl. Opětovně i zde jde o až příliš složitou větu, které by prospělo její rozdělení do několika částí. Na tomto místě pak Oponent poznamenává, že právě z tohoto je evidentní, že si kandidát po sobě práci důkladně nepřečetl, resp. práci nezpracovával průběžně. Jinak by takovým chybám a nejasnostem věc samozřejmě zabránil. Je to velká škoda, neboť práce co do obsahu kvalitní je.*

• **Strana 209.** Věta konstruovaná kandidátem, tedy věta (cit.): *[v]obecné rovině, resp. definičně je nárok vnímán primárně z hmotně-právního hlediska, které představuje souhrn tvrzených práv, jimž odpovídá z druhé strany žalovaného naopak odpovídající povinnosti,* tedy její podtržená část je dle názoru Oponenta formulovaná nejasně. Takové větě by

prospěla následující změna formulace *[j]imž naopak z druhé strany odpovídá žalovaného odpovídající povinnost.*

IV.3 Literatura a prameny, poznámkový aparát

Kandidát pracuje s dostatečným a kvalitním objemem literatury, což lze hodnotit pozitivně. Pozitivně je nutné hodnotit i to, že tento široký záběr literatury se netýká pouze literatury tuzemské, ale zároveň, a to dokonce v širší míře, i literatury zahraniční. Z toho je patrné, že se kandidát problematice věnuje dlouhodobě a pokoušel se nalézt i pohled zvenku, což lze hodnotit pozitivně. Kladně lze hodnotit i skutečnost, že se kandidát snaží, jakkoli ne vždy úspěšně, k citovanému názoru uvést i opačný názor objevující se v literatuře a u řady problémů v dané souvislosti i notoricky známý. Právě to totiž mnohým disertačním pracím chybí a právě to by mělo být u prací tohoto typu samozřejmostí. Práce s prameny považuje oponent za důležitou, přičemž ji lze z tohoto hlediska označit za dostatečnou. Tento z formálního hlediska pozitivní prvek má zcela jistě svůj odraz i v obsahu práce samotné. Zdroje jsou průběžně citovány a citace jsou prováděny většinou v souladu s odpovídajícími požadavky. Oponent, který má většinu pramenů, z nichž kandidát vycházel, k dispozici, prováděl namátkově kontrolu citací s tím, že ve všech takto kontrolovaných případech (až na výjimky) se jednalo o citace přesné. Na některých místech kandidát kromě obvyklého poznámkového aparátu upozorňuje na pramen, z něhož vycházel (nebo minimálně na autora, jehož názor je citován) i v samotném textu *DP*, přičemž i toto přispívá k přehlednosti práce a lze to vnímat jako znak pečlivosti kandidáta.

Pokud jde o **práci s judikaturou**, místy jako by nebyl zřejmý účel citovaných rozhodnutí, resp. není jasný záměr, který kandidát výběrem konkrétních rozhodnutí sleduje. Chybí tedy systematika ve *výčtu* judikatury. Pokud však oponent uvede takový závěr, musí si sám položit otázku, jaká struktura by byla vlastně logická. Má být judikatura jen potvrzením teoretických závěrů, k nimž kandidát dospěl na základě analýzy normativních pramenů a dostupných doktrín? Či má být judikatura naopak zdrojem? Druhý z uvedených případů totiž kandidátu poskytuje větší prostor a volnost a judikaturu tak lze chápat skutečně jako pramen, který lze (zjednodušeně řečeno) *sbírat* a *vyhodnotit* jako celek. Z práce pak spíše vyplývá, že pravděpodobně toto byl původní záměr kandidáta. Oponent na tomto místě pak musí konstatovat, že tuto představu se kandidátu podařilo realizovat, i když s určitými nedostatky. Kandidát se totiž například nedostatečně zabýval posunem rozhodovací praxe v čase. Kandidát se navíc v *DP* drží striktně rozhodnutí podporujících jeho vlastní závěry, přičemž spektrum existujících rozhodnutí je podstatně širší a bylo by například zajímavé srovnat rozhodovací praxi v různých zemích. Práce s judikaturou je tak poněkud v rozporu s prací s literaturou, kde se kandidát nevyhýbá odkazům na odlišné názory. Vyhledat odlišné názory v judikatuře je však přirozeně těžší a časově podstatně náročnější a právě tomu kandidát nevěnoval tolik pozornosti a zřejmě i času, kolik měl.

Závěrem ve vztahu k práci s prameny a zejména s judikaturou musí oponent vcelku kriticky poznamenat, že kandidát ve své práci uvedl, že si troufá *[p]oukázat právě na klíčové aspekty procesního charakteru a jejich jednotlivých rozdílů a jejich důležitosti právě z důvodů demonstrace vnímání jednotlivých otázek dle různých aplikovatelných procesních*

pravidel. V návaznosti na tento praktický exkurz se následně vydáme již vstříic analýze existující judikatury k problematice dispozice s investičním nárokem. Přitom právě k takové výše uvedené analýze existující judikatury se však autor této DP nikdy nevyjádřil. Přitom ani odůvodnění kandidáta, že tato část pozbývá významu, neboť daná myšlenka je prozatím praxi neotřelá, nedává Oponentovi moc význam. Toto ostatně Oponent poznamenal již výše.

IV.4 Další méně významné výhrady k formálnímu zpracování

Závěrem nelze nezmínit některé nedostatky, které jsou zjevně spíše přehlédnutím kandidáta. Je však nutno uvést, že takových přehlédnutí je více než pouze *několik*, což je zcela jistě škoda. Rovněž formální úprava je totiž jedním z kritérií, podle nichž se vědecké práce hodnotí, a tato *přehlédnutí* kandidáta zhoršují dojem i z jinak kvalitní kvalifikační práce.

Jen jako příklady lze třeba uvést následující:

- **Strana 5.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] systém ochrany investic historicky vyplývá a vyvinul“. Gramaticky správně by mělo být - *vyplývá*.
- **Strana 23.** Písařská chyba (přepis) v následující části věty: „[...] účelem Dohod je podpora a ochrana investic, jdoucí z ruku v ruce [...]“. Správně by měl být použito *jdoucí ruku v ruce*.
- **Strana 31.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] kde v případě absence konsensu je pak otázka hodnocení investice ponechána právě příslušnému u rozhodčímu senátu.“
- **Strana 38.** Vypuštění slova v následující části věty: „že se jedná o trend plošný je možno demonstrovat na jiném případě, kde naopak byly rozhodci povolání stranami na základě [...]“ Správně by mělo být do uvedené věty doplněno sloveso - *byly*.
- **Strana 39.** Špatné skloňování v následující části věty: „Legitimita však plyne z jednání samotných suverénních entit, která položily základy [...]“
- **Strana 42.** Písařská chyba v následující části věty: „Pakliže jsme již zabloudili v trámci analogii do oblasti českého práva procesního [...]“
- **Strana 46 / poznámka pod čarou 58.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] nejenže senát argumentuje v logickémkruhu [...]“ Chybí mezera mezi slovy *logickém* a *kruhu*.
- **Strana 50.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] v důsledku čehož v minulosti a došlo a v budoucnu ještě zřejmě mnohokrát dojde [...]“ Správně by měla být spojka *a* vypuštěna.
- **Strana 67.** Písařská chyba (opakování) v následující části věty: „[...] že mnohdy rozhodci v tomto ohledu tápou co do hierarchie jak jak bilaterální, tak horizontální mozaiky [...]“
- **Strana 68.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] je otázkou, zda o něm lze vůbec hovořit jako o systému [...]“ Správně by tedy měl být použit výraz *systému*.

- **Strana 84.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] a které bude věnována v tomto ohledu samostatná kapitole dále v této práci.“ Správně tedy měl být použit výraz *kapitola*.
- **Strana 86.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] kterážto však z textace samotných BITs ani obecného MPV výslovně neplyne.“ Správně tedy měl být použit výraz *obecného*.
- **Strana 110.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] etalon pro testování legitimacy postupů a procesů, jakož i a dobré víry při rozhodovací činnosti [...]“ Správně by měla být spojka *a* vypuštěna.
- **Strana 114.** Písařská chyba v následující části věty: „V těchto je pak standardně zakotveno práv hostitelského státu [...]“ Správně tedy měl být použit výraz *právo*.
- **Strana 127.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] z důvodu členství oproti aktivním závazků z unie plynoucí [...]“ Správně tedy měl být použit výraz *závazkům*.
- **Strana 129.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] nad nimiž si hostitelský stát chce udržet kontrolu, tudíž byť je vyloučí přímo anebo jsou nstaveny kontrolní mechanismy [...]“ Správně by měla být použito slovo *bud'*.
- **Strana 150.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] fakticky vstoupí do práv poškozeného a tyto práva osoby soukromého práva povýší do sféry MPV [...]“ Správně by měl být použit *osoby* a použito zájmeno *tato*.
- **Strana 185.** Písařská chyba v následující části věty: „Zprvé mám za to, [že] aplikace čl. 44 ILC ASR je vyloučena z podstaty věci [...]“ Správně by měla být vložena spojka *že*, jak je doplněno výše.
- **Strana 190.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] v souladu s čl. 25/2 Úmluvy ICSID též kde dni, kdy se strany rozhodly spor podřídit [...]“ Správně mělo být použito slovo *ke*.
- **Strana 193.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] kde bude jeho domovský stát prostředky dilematické ochrany takto uplatňovat.“ Správně by měl být použit výraz *diplomatické*.
- **Strana 194.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] množství investora určité typy sporů z investic sám uplatit prostřednictvím předvídatelného mechanismu řešení sporů [...]“ Správně by měl být použit výraz *uplatnit*.
- **Strana 210.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] představuje fakticky východisko procesního postupu resp. řízení, jehož účelem je vyřešení sporu [...]“ Správně měl být použit výraz *řízení*.
- **Strana 226.** Písařská chyba v následující části věty: „[...] že danou problematiku zkoumají z různých úhlů pohledu a optikou rozličných systémů (viz víše Anatheia Robinson a její sociologická studie investičního rozhodčího řízení)“ Správně by měl být ve slově *výše* ypsilon.
- a řada dalších.

Oponent nemůže v žádném případě hodnotit formální stránku *DP* jako zcela bezvadnou a bezchybnou. Na druhou stranu zjištěné výhrady však dle názoru oponenta zřejmě v konečném důsledku neumožňují závěr o tom, že by z formálního hlediska byla práce nevyhovující. Přípomínky učiněné v tomto směru k formálnímu zpracování práce by měly kandidátovi sloužit spíše jako určité vodítko pro jeho další vědeckou práci, při níž je běžně vyžadováno důsledné dodržování standardů. Přitom s tímto požadavkem bude kandidát nepochybně v budoucnu konfrontován ještě mnohokrát. Oponent v této souvislosti konstatuje, že dle jeho názoru se v případě většiny z vytčených formálních nedostatků jedná spíše o přehlédnutí a písařské chyby. Na druhou stranu je však je nutno zmínit, že takových přehlédnutí je, jak ostatně bylo konstatováno i výše, vcelku dost. Přitom valnou většinu z nich je možné jistě přičíst nedostatečné pozornosti a nedůslednosti při finalizaci formální stránky práce. Z tohoto hlediska měl kandidát nepochybně provést sekundární korektury, neboť na některých místech práce lze nalézt také chyby poměrně fatální. Ostatně místy se zdá, že nebyla provedena korektura vůbec, natož sekundární, což je vskutku dosti překvapivé. Oponent považuje tuto skutečnost o to více za nešťastnou, když jsou to právě takovéto formální nedostatky, které často degradují jinak po věcné (odborné) stránce kvalitní práci. Oponent dokonce musí upozornit kandidáta, že v závislosti na méně, či zde naopak více rigorózním přístupu hodnotících komisí není výjimkou, že jsou diskvalifikováni dokonce i „jen“ diplomové práce právě z důvodu kumulace (většího množství) chyb v podobě chyb písařských. Bude tedy záviset na tom, jak tyto chyby a přehlédnutí v konečném důsledku vyhodnotí komise, která byla ustavena pro hodnocení kandidátovy *DP* a pro její obhajobu. Kandidát navíc musí počítat s tím, že i na základě těchto skutečností si třetí osoby dělají úsudek o přístupu kandidáta k jeho vědecké práci a zcela zbytečně tak může docházet k poškození jeho reputace. V tomto smyslu může oponent pouze doufat, že kandidát tyto připomínky přijme jako podnět a výrazné upozornění (doporučení) pro jeho další vědeckou a publikační činnost.

V. Závěry

(i) Autor ve své dizertační práci prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce v daném oboru.

(ii) Práce, i přes výhrady v tomto posudku uplatněné, splňuje pro ni stanovené požadavky.

Podrobně jsou způsob hodnocení a dílčí hodnotící závěry rozvedeny níže.

V.1 Hodnotící kritéria

Oponent se snažil v maximální míře zohlednit všechna kritéria, která jsou obvyklá pro posuzování prací vědeckého typu a pro posuzování prací, které jsou výsledkem kvalifikovaného vědeckého vzdělávání v České republice. Současně se oponent snažil

striktně držet především kritérií, která stanoví obecně závazná právní úprava a v jejím rámci interní aplikovatelný normativní rámec použitelný pro tento typ studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Pokud jde o **hodnocení obsahové a hodnocení formální stránky samotné práce** v rámci výše uvedeného normativního hodnotícího základu, musel oponent **přijmout nejprve odpovídající katalog hodnotících kritérií**. Ta jsou dle názoru oponenta následující, přičemž uvedené pořadí lze považovat též přibližně za pomyslné hodnotové kritérium v rámci **hodnotících hledisek, které oponent jednotlivým požadavkům přiřadil a těmto přiřadil:**

- Typ studia a absolvovaná průprava.
- Očekávané podání materie a výsledky, které musí být jednoznačně v souladu s typem studia a absolvovanou přípravou a v dostatečné míře osvědčovat a prokazovat, že kandidát prokazuje schopnost pracovat s odbornou materií vědeckým způsobem.
- Obsahové podchycení textu.
- Stanovení cílů v rámci zadaného tématu, tj. vymezení obsahového rámce v rámci stanoveného tématu.
- Formální vymezení osnovy a struktury práce.
- Navazující vymezení vědeckých, resp. odborných metod a jejich pochopení, aplikace a využití.
- Odborné zpracování tématu ve smyslu podání materie, její analytické zpracování za pomoci stanovené metodologie, vyjádření dílčích a celkových závěrů.
- Vzájemná interakce cílů a závěrů.

Určitým způsobem na každém stupni těchto hodnotících kritérií, jak jsou tato výše uvedena, je odrazem každého takového jednotlivého kritéria i jeho formální vyjádření v *DP*, tj. **forma (formální stránka) práce**.

Kromě toho lze za **doplňující kritéria** považovat takové hodnotící prvky, jako jsou například jazyková úroveň zpracování, členění textu, výstižnost zvolených výrazů mimo odbornou terminologii, která sama je dle názoru oponenta již součástí obsahového hodnocení.

V.2 Způsob hodnocení podle jednotlivých kritérií

Oponent má možnost buď jednotlivé body hodnotit samostatně, nebo se pokusit o hodnocení komplexní, které bude způsobilé poskytnout společně odpověď na všechny uvedené body hodnotícího postupu. Oponent záměrně volí druhý z těchto způsobů, který se jen zdánlivě může jevit jako poněkud alibisticky méně konkrétní. Opak je však pravdou. Právo / právní věda je dle názoru oponenta typicky vědou, v níž je často nutno takový přístup zvolit proto, že hranice mezi jednotlivými hodnotícími kritérii je velmi tenká, latentní a bohužel mnohdy subjektivní. Ačkoli rovněž právo a právní věda má své logické zákonitosti, exaktní možnost vyjádření hodnotících kritérií ve smyslu matematickém či jinak typicky přírodovědném, je téměř nemožné. Na druhou stranu si byl oponent plně vědom subjektivity každého takového hodnocení. V tomto směru může oponent pouze ubezpečit a prohlásit, že se snažil o

maximálně objektivní podchycení svého pohledu na *DP* a nelze zřejmě poskytnout jinou záruku takového *pokusu o maximální objektivitu*.

V.3 Premisy hodnocení

Oponent především zdůrazňuje, že celou *DP* je nutno hodnotit z **hlediska následujících premis**:

- Jde o materii, která je u nás z vědeckého hlediska pojednána minimálně a nedostatečně. To ovšem neznamená, že by bylo možno požadavky kladené na práci tohoto typu jakkoliv minimalizovat. Na druhou stranu je nutno si uvědomit, že každá práce, jakéhokoliv typu, zaměření a formy, bude vypadat co do obsahu i formy úplně jinak, bude-li se moci kandidát opřít o rozsáhlou domácí (lokální, tuzemskou...) teoretickou i praktickou oporu na straně jedné a naopak bude-li přidávat onen pomyslný otisk svého odborného názoru na bezmála *nepopsaný první list nově otevírané knihy*. Předmětné téma není v tuzemsku neznámé, přitom ale nelze hovořit, že je nějak popsáno, spíše se o něm zmiňuje okrajově. Kandidáta tak lze považovat za svým způsobem právního průkopníka rozšiřujícího obzory právním teoretikům i praktikům k bádání či aplikaci právních schémat, jež mají své kořeny v – pro mnohé stále cizím – mezinárodním prostředí. Přitom kandidát poskytuje pro tuzemské právníky široké pole a vymezuje aspekty dané problematiky k úvahám a odborným diskusím, které mohou v ideálním případě vést k jiným (novým) úhlům nazírání na tuto dynamickou oblast práva. Oponent oceňuje, že se kandidát pokusil právě o jakési otevření dveří - mezi autonomie práv investora jako faktického adresáta norem veřejného práva, které však investor v rozsahu zkoumaném touto prací nemá možnost ovlivnit, rovněž k náhledu i českému prostředí, které tuto problematiku do dnešního dne nezkoumalo až tak podrobně.

- Téma je možno považovat za zásadní. Jde o téma zpracovávané v rámci mezinárodního práva veřejného (částečně soukromého). Přesto je však ovlivněno průřezově a mezioborově. Zpracování je postaveno primárně na zkoumání výše uvedené autonomie práv investora jako faktického adresáta norem veřejného práva, přitom ale autor snaží v maximální možné míře respektovat svrchovanou vůli vysokých smluvních stran vyvěrajících z Dohod, jakož i dalších instrumentů MPV, které systém ochrany investic tvoří. Samo téma se prolíná sférou soukromoprávní, jakož i veřejnoprávní. To ostatně správně potvrzuje i sám kandidát, když uvádí, že mezinárodní ochrana investic je velice specifickou právní disciplínou, stojící na pomezí mezi právem veřejným a soukromým, mezinárodním a vnitrostátním. Jde tedy o průnik veřejnoprávních i soukromoprávních aspektů, z pohledu metodologického jde o průnik problematiky definice obsahu, autonomního výkladu, výkladu normativního i výkladu podle účelu. Z tohoto pohledu lze považovat danou problematiku nejen z hlediska metodologického, ale i tématem zadání, jež je velmi komplikované a vzhledem ke své šíři těžce uchopitelné, za náročné, neboť nabízí nepřehlednou plejádu otázek zahrnujících mnoho aspektů práva, které pouze akcentují zmiňovanou náročnost a hloubku tématu.

- Současně jde o problematiku se značnými nejen teoretickými, ale zejména také praktickými dopady.

- Právě v důsledku nedostatečné tuzemské základny ve smyslu právně teoretických, hlavně ale právně praktických východisek se zadání jeví poměrně široce. Oponent by rád akcentoval zejména přínos pro právní praxi, když se v poměrně nedávné minulosti setkal při

výkonu své praxe s případem, kdy soudce žalobu, kterou oponent jménem klienta podal a která se (zjednodušeně) týkala otázky loajality / porušení povinností vedoucího ve smyslu *DP*, označil za *zajímavou* a za *výzvu* právě s ohledem na nedostatečné teoretické i praktické pojednání tohoto tématu v české vědě.

V.4 Význam výhrad učiněných v tomto posudku v kontextu hodnotících kritérií a premis

Oponent sice má řadu výhrad jak formálních a koncepčních, tak obsahových, z nichž některé se snažil jak konkrétně uvést, tak odůvodnit v tomto hodnocení. Rozsah a charakter těchto výhrad se proto může jevit jako zásadní a značný. Opak je však pravdou. Dle názoru oponenta není účelem posudku konstatovat kladná místa práce nebo právě jen tato. Naopak, má-li oponent hodnotit, musí konkrétně jmenovat to, s čím nesouhlasí a toto popsat. Klady práce může naopak oponent zohlednit pouze v rámci hodnocení, aniž by je musel výslovně, či zásadně vyzdvihovat. Oponent je toho názoru, že pokud by k práci nebylo výhrad, stačilo by teoreticky stručné konstatování v rozsahu jediné věty, že nebylo nalezeno nic, co by bylo možno negativně komentovat. Takové konstatování by pak muselo zásadně implikovat závěr bezvýhradného kladného hodnocení. Rozsah připomínek k předmětné *DP* se tedy na první pohled může jevit značně extenzivní. Jak ale bylo konstatováno, není možné jej takto vykládat. Oponent sice upozornil na některé zjevné chyby a zřejmě i zjevná přehlédnutí, jakož i na několik konkrétních koncepčních, výkladových a věcných problémů. **Odpovědi na některé otázky ve smyslu návrhů na podrobné vyjádření se kandidáta lze dokonce považovat za zásadní pro to, aby bylo možno uvažovat o případném úspěchu obhajoby.** Svým rozsahem však zase nejde o objem dosti kritických bodů nikterak významný v kontextu celé práce. Oponent sám v několika případech v tuzemsku i v zahraničí asistoval v podobném postavení, kdy měl jeho posudek podstatně větší rozsah a výčet nedostatků, a přesto byla práce úspěšně obhájena, a jak samotným posudkem, tak v návaznosti na obhajobu příslušnou hodnotící komisí, byl výsledek práce shledán jako vyhovující a v některých případech dokonce výtečný. Z pohledu všech výše specifikovaných hodnotících kritérií pak oponent nemůže učinit závěr *à priori* negativní. Negativní závěr by totiž musel být vyvolán buď naprosto zásadními chybami doktrinárními, absencí odůvodnění, absencí logických návazností v rámci samotné *DP*, absencí závěrů nebo zjevnou vadou těchto závěrů, porušením základních pravidel práce s odborným materiálem a podobně. Takové vady ovšem práci vytknout nelze. Nejde jistě o práci, kterou by bylo možno hodnotit tak, že ji i přes shledané nedostatky oponent přijímá bez výhrad. To by zase neodpovídalo formulovaným dílčím zjištěním. Práce však svým charakterem je prací vědeckého typu a podle názoru oponenta tak nároky na ni kladené v konečném důsledku zjevně splňuje, byť lze jistě očekávat velmi dlouhou, podrobnou a náročnou obhajobu, ještě náročnější rozpravu a možná i vysoce náročnou práci hodnotící komise. Bude tedy zcela zásadně záviset na tom, jak kandidát práci obhájí a jak se postaví k rozpravě a diskusi ohledně práce samotné a zpracované materie. Lze tak jen kandidáta vyzvat a tomuto doporučit, aby přípravu na obhajobu *DP* nepodcenil. Konečně jde skutečně o téma velmi aktuální, teoreticky i prakticky náročné, na druhou stranu jak pro teorii, tak pro praxi potřebné, zajímavé a významné. Průběh ani výsledky obhajoby nelze samozřejmě předvídat. Na druhou stranu představuje předložená *DP* dle názoru oponenta základ vědeckého typu, o který se lze opřít a který proto z objektivního hlediska může současně představovat základ pro úspěšnou

obhajobu. O dané práci totiž lze odbornou diskuzi a o tuto práci a řadu jejích dílčích závěrů lze opřít vysoce odbornou rozpravu. Práce odborné názory obsahuje. Sice ne vždy jednoznačně formulované nebo z doktrinálního a jiného teoretického pohledu dostatečně *ukončené*, přesto však vedoucí ke konkrétní formulaci takových názorů, právě o nichž lze vést odbornou diskuzi. Je-li možno takový závěr učinit, je možno též učinit závěr o tom, že práce může splňovat předpoklady na ni kladené. Oponent sice na řadě míst vyslovil něco, co by bylo možno označit nebo co dokonce bylo označeno za nesouhlas, či dokonce za nesouhlas vcelku zásadní, ovšem přirozeně ne nesouhlas s dílčími nebo celkovými závěry, což by popíralo zásady vědecké a akademické autonomie. Až na výjimky, které lze označit zřejmě za přehlédnutí, jistě ne žádoucí, ale přesto v akceptovatelném rámci, však práci odmítnout nelze. Jak bylo v tomto hodnocení opakovaně zmíněno, podstatou oponentského posudku není a nemůže být polemika s věcnými závěry kandidáta a jakékoliv případné poznámky v tomto směru je nutné vnímat v kontextu nadnesení témat vhodných pro odbornou diskuzi při ústní obhajobě.

V.5 Srozumitelnost práce a vyjádření obsahu

Práce je svým obsahem srozumitelná. V konečném důsledku sice zřejmě není možno učinit závěr o tom, že se jedná o práci zásadním způsobem *paradigma posunující*, a to i přes konstatování a závěry, které zcela jistě mohou sloužit jako podklad pro další odbornou diskuzi, je však něčím, co má vědecký obsah, co skutečnosti sice v některých místech jen konstatuje, avšak vždy jde o konstatování a popis sledující určitý účel a směřující k závěru. Jde tedy o projev metodologie. Dle oponenta kandidát třeba mohl a měl jít na některých místech více do hloubky problému, zejména pokud jde o vyhodnocení citované judikatury, na druhou stranu mohl rozsah práce v některých otázkách dosti redukovat. Jistá *povrchnost* (nikoliv v pravém smyslu tohoto výrazu, nýbrž spíše *přeneseně*) je ale spíše než výrazem odborné nedostatečnosti zapříčiněna zbytečnou šíří daného záběru *DP* (nikoliv ovšem šíří tématu) a nejedná se tedy místy ani tak o problém *kvality*, jako spíše *kvantity*. Jestliže by se měl totiž kandidát skutečně do hloubky zabývat každou jednotlivou podotázkou, které se v práci jen *dotkl*, nebylo by zřejmě možné dodržet rozsahové vymezení *DP* a šlo by pravděpodobně o několikavazkovou monografii. Dle oponenta tedy není možné přičítat tuto skutečnost zcela k tíži kandidáta, když pokud by použil odlišného přístupu, pravděpodobně by se - jak je výše uvedeno - dostal do opačné pastí, kdy by se téma buď stalo nezvladatelné s ohledem na množství řešených problémů, nebo by kandidát musel zúžit jednotlivá pojednávaná témata, resp. jejich počet takovým způsobem, kdy by bylo nezbytné zabývat se otázkou dodržení zadání, pokud by například byl v *DP* rozebrán (byť po odborné stránce kvalitněji, hlouběji a do všech důsledků) pouze jeden z cílů stanovený samotným autorem této *DP*.

V.6 Zásadní význam zadání a jeho objektivní zvládnutelnost pro kandidáta

V.6.1 Konkrétnost zadání

Je nutno si opakovaně položit otázku, zda zadání nebylo příliš široké, nepřesné či nevyvážené. Na toto je možno dát dle názoru oponenta následující odpovědi:

- Zadání bylo v konečném důsledku zřejmě dosti široké (zvláště při zohlednění toho, jakým způsobem jej kandidát uchopil).
- Zadání mohlo být více konkrétní.
- Nepochybně je možné polemizovat o tom, jak by práce vypadala, pokud by kandidát zvolil pouze určitou výše z onoho pomyslného koláče, jež si nakonec ke zpracování zvolil. Dle oponenta však není na místě pouštět se zde do takovýchto hypotetických závěrů, když hodnotit je třeba práci v podobě, v jaké byla předložena a tudíž je možné konstatovat, že tak, jak si kandidát téma vymezil, jej zvládl zpracovat v přijatelné formě a obsahu. Současně je nutné konstatovat, že je do značné míry pochopitelné, proč se kandidát rozhodl pojmout téma takto široce, když i konkrétnější zadání by se za daných okolností pravděpodobně mohlo vzhledem k nedostatečnému (byť nikoliv absentujícímu) vědeckému základu (který je mimo jiné patrný i z omezeného výběru tuzemské odborné literatury, z něhož kandidát mohl vycházet) ukázat jako problematické a vedlo by ke vzniku jiných překážek, s nimiž by se kandidát musel vyrovnávat.

V.6.2 Vhodnost tématu pro zpracování ve formě DP

Dále je nutno si položit otázku, zda vůbec bylo vhodné takové téma zadávat a zda by se nejednalo o typické téma vhodné spíše pro kolektivní vědecké zpracování v rámci kvalifikovaného vědeckého kolektivu, který by vytvořil koncepci v rámci oboru. Na takto položenou otázku je nutno odpovědět následujícím způsobem:

- Jedná se typicky o téma pro kolektivní vědecké zpracování.
- V České republice není v současné době vědecký potenciál, který by měl možnost toto zvládnout z důvodu kapacitních, strukturálních atd. Nadto v oboru existují další priority, a to i v souvislosti se základními doktrinárními otázkami.
- Řešení tématu zadaného pro danou práci je z pohledu oponenta v České republice naprosto nezbytné, což ostatně oponent v tomto posudku již vyjádřil. Až na případy poměrně izolovaných soudních rozhodnutí zde totiž absentuje jednoznačná praxe, která by byla vodítkem pro samotné investory, jak se v této spletité struktuře orientovat. Bylo by dokonce možno přivítat, pokud by takové téma bylo zadáno opakovaně a bylo by jen vhodné směřovat následné další doktorandy k tomu, aby se zaměřili poněkud jiným směrem v rámci jednoho a téhož tématu, tedy pokud by se nesnažili zahrnout do jedné práce veškeré aspekty pojednávané problematiky, jak činí kandidát, ale například pokud by se zabývaly jejími jednotlivými částmi, jako je například vztah určitého univerzálního standardu a zohlednění národních specifíků, rozdíly mezi rozhodováním soudů a praxí týkajícími se dohod v této praxi probíraných atd. Řešení daného tématu z praktického hlediska lze totiž jen těžko odkládat. Jde o objektivní nutnost a je dokonce vysoce žádoucí, aby vzhledem k potřebám praxe a posílení nejen znalosti investorů ale i samotných rozhodců, kteří se účastní řízení týkajících se této problematiky. Výklad daného tématu jistě muset v konkrétních obrysech dotvořit praxe. Jak ale bylo naznačeno, ta u nás prozatím nemá tolik potřebný teoretický základ.

V.6.3 Objektivní způsobilost kandidáta ke zvládnutí tématu

Další otázkou, kterou je nutno si položit, je, zda kandidát byl schopen téma zvládnout. Existence předpokladů na straně kandidáta je dle názoru oponenta jednoznačně dána.

V.7 Závěry ve vztahu k předpokladům

Podíváme-li se na všechna tato kritéria v jejich vzájemném souladu a posloupnostech, ani takto oponent nemůže i přes výhrady v tomto posudku uvedené učinit závěr o tom, že by práce nemohla obstát. Hodnocení se tedy musí pohybovat na kladné úrovni pomyslné hodnotící škály.

V.8 Hodnocení dalších předpokladů kandidáta pro případnou další odbornou činnost

Oponent kandidáta zná zejména z jeho profesních aktivit. Oponent v tomto případě musí výslovně uvést, že v minulosti, konkrétně od 01. července 2008 do 30. června 2013, byl kandidát jeho zaměstnancem v počátku své profesní kariéry. V současné době s kandidátem profesně nespolupracuje a po ukončení jeho pracovního poměru se s ním setkal jen několikrát, příležitostně. Oponent v tomto směru nemůže než prohlásit, že jeho bývalé profesní spojení s kandidátem, jej při posuzování *DP* nikterak neovlivnilo. Naopak toto bývalé profesní spojení mohlo spíše způsobit, že v některých ohledech Oponent volil i přísnější hodnotící kritéria.

Stejně tak kandidát po ukončení svého pracovního poměru u Oponenta nikdy sám nekontaktoval Oponenta ve věci této *DP*.

VI. Závěr posudku / celkové hodnocení práce:

Způsob zpracování dle názoru oponenta jak po obsahové tak po formální stránce nakonec splňuje nároky kladené na práci tohoto druhu a kandidát touto prací dle názoru oponenta v zásadě prokázal to, co je od *DP* obecně očekáváno, resp. co má být takovou prací (prací takového druhu) prokázáno.

Dizertační práce tak dle názoru oponenta splňuje požadavky na ni kladené a lze dospět i k pozitivnímu hodnocení. V případě, že by měla být *DP* hodnocena v rámci standardní klasifikační stupnice, přikláněl by se oponent v tomto případě zřejmě k hodnocení velmi *dobře*. Na tomto závěru oponenta nic nemění ani značné množství formálních nedostatků, když tyto jsou do značné míry vyváženy odbornou stránkou práce. Zásadní klasifikační závěr ovšem nelze učinit bez konfrontace v rámci obhajoby, diskuse o práci a vědecké rozpravy nad *DP*. Dle názoru oponenta *DP* v tomto případě nakonec poskytuje formální základ pro předpoklad (úspěšné) obhajoby. Oponent tedy současně doporučuje jak interní obhajobu v rámci katedry, resp. příslušného odborného pracoviště. To platí samozřejmě pro případ, že tato v mezidobí ještě neproběhla, o čemž oponent není informován a oponent sám v tomto ohledu ani žádný dotaz nevzněl a nemělo by to ani jakýkoliv formální či praktický dopad na závěry zde učiněné. V návaznosti na to oponent doporučuje též obhajobu komisionální ve smyslu příslušných pravidel, tj. ve smyslu příslušného aplikovatelného Studijního a zkušebního řádu Univerzity Karlovy, Praha.

Oponent si tedy na základě výše uvedeného dovoluje učinit ve vztahu k předložené *DP* následující závěry:

Kandidát ve své disertační práci prokázal schopnost samostatné vědecké práce v daném oboru. Předloženou práci lze tedy hodnotit i tak, že splňuje požadavky kladené na disertační práce v tomto oboru.

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

Proto ji oponent doporučuje i přes výše uvedené připomínky k ústní obhajobě a zároveň doporučuje, aby v případě a po její úspěšné obhajobě byl kandidátovi udělen titul Ph.D.

VII. Prohlášení oponenta:

Oponent v souvislosti s podaným posudkem prohlašuje:

- Při hodnocení *DP* se seznámil podrobně s celým jejím obsahem.
- Namátkou byla prováděna kontrola pramenů citovaných kandidátem, jakož i jiných východisek, které bylo možno ověřit. V tomto směru nebylo shledáno nedostatků.
- Pokud jde o vazbu mezi kandidátem a Oponentem, odvolává se Oponent na bod VI tohoto posudku.
- Oponent před přijetím zadání k hodnocení *DP* zásadně zvážil své odborné zaměření v rámci oboru, pokud jde o téma *DP*, a při hodnocení všech nároků, které zejména na osobu oponenta musí být zcela maximální, dospěl k závěru, že jde o problematiku, kterou se dlouhodobě zabývá, k níž disponuje rozsáhlou vlastní databází a v rámci které se průběžně seznamuje s existujícími odbornými názory.
- Oponent se domnívá, že je seznámen v dostatečné šíři s tuzemskými i zahraničními názory publikovanými k danému tématu za období posledního čtvrtstoletí, což by mohlo vytvořit dostatečný předpoklad pro hodnocení materie.
- To vedlo oponenta k závěru, že zadání ohledně posouzení *DP* přijal.
- Po dobu hodnocení *DP*, resp. od doručení *DP* Oponentovi po podání tohoto posudku nebyl oponent kandidátem kontaktován, ani nebyla vůči němu činěna jakákoliv doporučení ohledně postupu při hodnocení *DP* a ohledně jeho závěrů a rovněž oponent takové kontakty nevyhledával.
- Oponent proto prohlašuje, že toto hodnocení je nezávislé a že se při něm snažil o maximálně vyvážený a neutrální pohled na materii z hlediska obsahového, formy podání a formálního co do naplnění předpokladů a podmínek kladených na práci tohoto druhu.
- Toto stanovisko (tento posudek) je podáván ve zkráceném rozsahu tak, že některé dílčí závěry jsou doprovázeny obvykle jen příkladným výčtem pasáží obsažených v *DP*, které mají odpovídající závěry posudku podpořit. Oponent je však kdykoliv připraven na žádost příslušné komise, oborové rady či jiného grémia příslušného ve smyslu aplikovatelného Studijního a zkušebního řádu poskytnout podrobnější vysvětlení či argumenty k dílčím závěrům v tomto posudku.

- Oponent je rovněž připraven k prezentaci svých závěrů příslušné, pro obhajobu ustavené, komisi a současně se aktivně zúčastnit obhajoby, rozpravy i diskuse ve vztahu k *DP* v rámci její ústní obhajoby, a to v rámci jeho časových a dalších možností. -----

(KONEC POSUDKU A NÁSLEDUJE VÝLUČNĚ PODPIS. POSUDEK VYHOTOVEN DNE UVEDENÉHO NA PRVNÍ STRANĚ. TENTO POSUDEK NEOBSAHUJE ŽÁDNÉ PŘÍLOHY. POSUDEK VYHOTOVEN VE TŘECH ORIGINÁLNÍCH EXEMPLÁŘÍCH S ČÍSLOVÁNÍM POSTUPNÝM 01 AŽ 08 UVEDENÝM NA PRVNÍ STRANĚ. NÁVRHY TÉMAT A DOTAZŮ PRO POJEDNÁNÍ PŘI ÚSTNÍ OBHAJOBĚ JSOU UVÁDĚNY V TEXTU PRŮBĚŽNĚ.

(Prof. Dr. Alexander Bělohlávek)